

La prevenció i la lluita contra el frau en l'execució dels Fons MMR

1. El Pla de recuperació per a Europa. Els Fons NextG EU
2. L'Ordre HFP/1030/2021
3. Els Plans de Mesures Antifrau (PMA)
4. El frau i la corrupció
5. Efectes del frau i la corrupció
6. Mesures de prevenció
7. Els sistemes d'integritat
8. L'ètica pública

1. El Pla de recuperació per a Europa. Els Fons NextG EU
2. L'Ordre HFP/1030/2021
3. Els Plans de Mesures Antifrau (PMA)
4. El frau i la corrupció
5. Efectes del frau i la corrupció
6. Mesures de prevenció
7. Els sistemes d'integritat
8. L'ètica pública

Pla de recuperació per a Europa

Pla de recuperació per a Europa

(1.824.300 M€)

Marc financer pluriennal 2021-27

(1.074.300 M€)

Next Generation (NGEU)

(750.000 M€)

Mecanisme de Recuperació i
Resiliència (MRR)

(672.500 M€)

REACT-EU

(47.500 M€)

Subvencions no
reemborsables
(312.500 M€)

Préstecs
(360.000 M€)

Altres instruments (H2020, Invest
EU, Desenv. Rural, FTJ, RescEU)

(30.000 M€)

Pla de recuperació per a Europa

El **MRR** finança **projectes emblemàtics d'inversió i reforma:**

1. La **inversió** inclou: el **capital fix** (infraestructures i edificis i intangibles com R+D), el **capital humà** (educació, formació i capacitació) i el **capital natural** (mitigació i adaptació al canvi climàtic).
2. Les **reformes** fan referència a actuacions i processos per introduir millores sobre el funcionament dels mercats, estructures institucionals, administracions públiques o polítiques públiques.

1. El Pla de recuperació per a Europa. Els Fons NextG EU
- 2. L'Ordre HFP/1030/2021**
3. Els Plans de Mesures Antifrau (PMA)
4. El frau i la corrupció
5. Efectes del frau i la corrupció
6. Mesures de prevenció
7. Els sistemes d'integritat
8. L'ètica pública

Obligació de tenir «Plans de Mesures Antifrau»

- El Reglament (UE) 2021/421 del Parlament Europeu que estableix el MMR obliga als estats membres a tenir un sistema que contempli mesures adequades per protegir els interessos financers de la UE, incloent-hi la prevenció, detecció i correcció dels conflictes d'interès, la corrupció i el frau en la utilització dels fons atorgats

Obligació de tenir «Plans de Mesures Antifrau»

- Per donar compliment a aquest mandat es va aprovar **l'Ordre HFP/1030/2021**, per la qual es configura el sistema de gestió del PRTR establint que:
- *[...] tota entitat, decisora o executora, que participi en l'execució de les mesures del PRTR haurà de disposar d'un «**Pla de mesures antifrau**» que li permeti garantir i declarar que, en el seu àmbit d'actuació, els Fons corresponents s'han utilitzat de conformitat amb les normes aplicables, en particular, pel que fa a la prevenció, detecció i correcció del frau, la corrupció i els conflictes d'interès. (art. 6.1)*

Actuacions obligatòries dins els PMA

- Avaluació del risc de frau
- Emplenament de la «Declaració d’Absència de conflicte d’Interessos» (DACI)
- Disponibilitat d’un procediment per abordar els conflictes d’interès.
- Les mesures idònies a adoptar es deixen a judici de cada ens públic

Requeriments mínims Ordre HFP/1030/2021 (i)

- Termini d'aprovació: 90 dies (art. 6.5a)
- Estructura de les mesures adoptades seguint les fases del cicle antifrau (art. 6.5b):
  - ✓ **Prevenció**
  - ✓ **Detecció**
  - ✓ **Correcció**
  - ✓ **Persecució**
- Anàlisi i avaluació de riscos: identificació i anàlisi de riscos en els processos clau
- Revisió periòdica de l'anàlisi i avaluació fets (art. 6.5c)

Requeriments mínims Ordre HFP/1030/2021 (ii)

- Mesures de **prevenció**:
  - ✓ Definició de les mesures de prevenció per aconseguir un risc residual tolerable
  - ✓ Definició dels procediments per els casos de conflicte d'interès
- Mesures de **detecció**: Senyals d'alerta Red Flags com a mecanisme d'alerta en la detecció
- Mesures de **correcció**: mecanismes clars per comunicar indicis o sospites de casos de frau
- Mesures de **persecució**:
  - ✓ Seguiment dels casos sospitosos
  - ✓ Recuperació dels fons UE gastats en situació de frau
  - ✓ Revisió dels processos, procediments i controls establerts

Tipus de riscos a les administracions

- **Risc de corrupció:** possibilitat de que qualcú obtingui un benefici propi, tant de manera directa com indirecta, bé sigui en el moment present com en el futur.
- **Risc de frau:** possibilitat de que es duguin a terme tant accions com omissions intencionades relacionades amb:
  - ✓ Documentació o declaracions falses, inexactes o incompletes amb la finalitat d'obtenir fons de la UE
  - ✓ Incompliment de l'obligació de comunicar determinada informació, amb el mateix efectes abans esmentats
  - ✓ Desviament de fons a finalitats diferents d'aquelles per a les quals s'han atorgat

1. El Pla de recuperació per a Europa. Els Fons NextG EU
2. L'Ordre HFP/1030/2021
- 3. Els Plans de Mesures Antifrau (PMA)**
4. El frau i la corrupció
5. Efectes del frau i la corrupció
6. Mesures de prevenció
7. Els sistemes d'integritat
8. L'ètica pública

PMA per canviar la cultura de l'organització

- Canvi de la cultura de reacció “improvisada” front a indicis/proves de frau per una cultura de resposta metodològica, sistematitzada i proactiva
- Passar a tenir una visió preventiva dels riscos de tots els procediments
- Fomentar l'ètica professional

Procés de gestió dels riscos de frau

Fases del
procés per
implantar
un PMA

1. Identificació

2. Anàlisi

3. Avaluació

4. Tractament

5. Seguiment

Procés de gestió dels riscos de frau

1. Identificació

- Identificar els riscos inherents a l'execució dels fons PRTR
- Valorar la probabilitat/freqüència dels mateixos
- Valorar l'impacte que poden tenir
- Calcular el Risc Inherent de cadascun dels riscos

Procés de gestió dels riscos de frau

1. Identificació

Identificación de riesgos					Valoración de riesgos			
Área de Riesgo	Código	Procedimiento afectado por el riesgo	Descripción del riesgo	Área responsable	Probabilidad (1-5)	Impacto (1-3)	Riesgo inherente	Calific.
RRHH	RH1	PC: Aprobación normativa interna	Aprobación de cláusulas o pactos laborales contrarios a la legalidad		3	3	9	ALTO

PC: Proceso Central
PA: Proceso Apoyo

Para cada área de riesgo el usuario podrá añadir los riesgos que considere aplicables

Valor 1 a 5

Valor 1 a 3

Valor calculado (mapa de calor) = [probabilidad-F3] * [impacto-G3]

Procés de gestió dels riscos de frau

2. Anàlisi

- Valorar la naturalesa (Preventiva, Detectiva o Correctiva)
- Valorar la freqüència (Periòdica o Ocasional)
- Valorar la “documentació del risc”
- Valorar l’automatització dels controls (Manual o Automàtica)
- Calcular el Risc Residual dels riscos detectats

Procés de gestió dels riscos de frau

2. Anàlisi

		Lista de valores: - Preventiva (0,1) - Detectiva (0,2) - Correctiva (0,3)	Lista de valores: - Periódico (0,1) - Ocasional (0,2)	Lista de valores: - Documentado (0,2) - No documentado (0,3)	Lista de valores: - Automático (0,1) - Manual (0,2)	Valor calculado =[Naturaleza-L3] +[Frecuencia-M3] +[Documentación-N3] +[Automatización-O3]	Valor calculado (mapa de calor) =[Riesgo inherente-H3] * [Vulnerabilidad-P3]		Lista de valores: - Bajo - Medio - Alto	Lista de valores: - Sí - No
Identificación controles existentes							Umbral de riesgo			
Controles existentes	Responsable control	Naturaleza	Frecuencia	Documentación	Automatización	Vulnerabilidad	Riesgo residual	Calific.	Objetivo de riesgo	¿Cumple?
		0,1	0,2	0,3	0,2	0,8	7,2	MEDIO	BAJO	NO

Procés de gestió dels riscos de frau

3. Avaluació

- Avaluar si el Risc Residual és tolerable
- Revisar les mesures preventives existents
- Revisar les mesures existents per els casos en que es materialitzi el risc (correcció i persecució)

Procés de gestió dels riscos de frau

4. Tractament

- Preparar el PMA planificant les mesures previstes i la seva implantació (Pla d'acció)
- Respecte de les mesures del Pla d'acció:
  - ✓ Definir el responsable
  - ✓ Establir un indicador
  - ✓ Establir un objectiu
  - ✓ Definir el marc temporal per a la seva correcció

Procés de gestió dels riscos de frau

4. Tractament

Plan de acció					
Acció / Medida	Responsable	Indicador	Objetivo	Marco temporal	Resultado final

Procés de gestió dels riscos de frau

5. Seguiment

- Aprovació del PMA
- Definir els responsables de la seva implantació
- Donar publicitat i implicar a tota l'organització
- Fer el seguiment del compliment del PMA
- Donar transparència i retre comptes de la implantació

Procés de gestió dels riscos de frau

Eines disponibles a la web de l'OAIB

Guía Marco de Gestión de los Riesgos de Corrupción en los Organismos Públicos

Esta Guía Marco se basa en los estándares adoptados por agencias y oficinas tan importantes como la Autoridad Nacional Anticorrupción Italiana, la Agencia Francesa Anticorrupción, la Unidad Permanente Anticorrupción de Quebec, o la Oficina Antifraude de Cataluña, partiendo de las normas internacionales ISO 31000 de gestión de riesgos e ISO 37001 de sistemas de gestión antisoborno.

En la guía se establecen los parámetros básicos de un proceso sólido de prevención de riesgos de corrupción y serán objeto de adaptación a cada tipo de administración pública, empezando por los ayuntamientos, cuya guía específica se encuentra ya en sus últimas fases de elaboración. Todo ello se complementará con una aplicación informática que facilite este procedimiento de análisis.

Descarga la Guía Marco de Gestión de los Riesgos de Corrupción
en los organismos Públicos

Guía de Gestión de Riesgos de Corrupción en Ayuntamientos

Partiendo de la Guía Marco, en esta Guía se desarrolla el programa de gestión de riesgos de corrupción de los Ayuntamientos, teniendo en cuenta el régimen de control interno del ayuntamiento (control ordinario o control simplificado), que le sea aplicable.

Descarga la Guía de Gestión de Riesgos de Corrupción en
Ayuntamientos

1. El Pla de recuperació per a Europa. Els Fons NextG EU
2. L'Ordre HFP/1030/2021
3. Els Plans de Mesures Antifrau (PMA)
- 4. El frau i la corrupció**
5. Efectes del frau i la corrupció
6. Mesures de prevenció
7. Els sistemes d'integritat
8. L'ètica pública

Conceptes clau: La corrupció

- Ús del càrrec públic en benefici propi (Banc mundial)
- Abús d'un càrrec en el sector públic o privat en benefici personal (OCDE)
- Abús de poder en benefici propi (Transparència internacional)

Conceptes clau: La corrupció

- La Convenció de Nacions Unides no defineix la corrupció, sinó que defineix actes específics:
  - ✓ Suborn
  - ✓ Malversació
  - ✓ Tràfic d'influències
  - ✓ Abús de funcions, nepotisme, clientelisme o sextorsió
  - ✓ Enriquiment il·lícit
  - ✓ Blanqueig de capitals
  - ✓ Encobriment

Conceptes clau: El frau a la UE

- Frau¹:** El frau en matèria de despeses és qualsevol acció o omissió relativa a:
- ✓ L'ús o la presentació de declaracions o documents falsos, inexactes o incomplets, que tingui per efecte la malversació o la retenció infundada de fons de la Unió o de pressupostos administrats per la Unió, o en el seu nom.
  - ✓ L'incompliment d'una obligació expressa de comunicar una informació, que tingui el mateix efecte.
  - ✓ L'ús indegut d'aquests fons o actius per a finalitats diferents de les que van motivar la seva concessió inicial.
- La intencionalitat és un element essencial en el frau, que ho distingeix de la irregularitat.

(1) Article 3 de la Directiva (UE) 2017/1371 del Parlament Europeu

Conceptes clau: La irregularitat a la UE

- La intencionalitat és un element essencial en el frau, que ho distingeix de la irregularitat

Irregularitat¹: Tota infracció d'una disposició del dret comunitari corresponent a una acció o omissió que tingui o tindria per efecte perjudicar al pressupost general de les Comunitats o als pressupostos administrats per aquestes, bé sigui per la disminució o la supressió d'ingressos procedents de recursos propis percebuts directament per compte de les Comunitats, bé per una despesa indeguda

(1) Article 3 de la Directiva (UE) 2017/1371 del Parlament Europeu

Conceptes clau: La corrupció a la UE

Corrupció¹:

- S'entén per **corrupció passiva** l'acció d'un funcionari que, directament o a través d'un intermediari, demani o rebi avantatges de qualsevol tipus, per a ell o per a tercers, o accepti la promesa d'un avantatge, a fi que actüi, o s'abstingui d'actuar, d'acord amb el seu deure o en l'exercici de les seves funcions, de manera que perjudiqui o pugui perjudicar els interessos financers de la Unió.
- S'entén per **corrupció activa** l'acció de tota persona que prometi, ofereixi o concedeixi, directament o a través d'un intermediari, un avantatge de qualsevol tipus a un funcionari, per a ell o per a un tercer, a fi que actüi, o s'abstingui d'actuar, d'acord amb el seu deure en l'exercici de les seves funcions de manera que perjudiqui o pugui perjudicar els interessos financers de la Unió.
- Els estats membres adoptaran les mesures necessàries per garantir que la corrupció activa i passiva, quan es cometin intencionalment, constitueixin infraccions penals.

(1) Article 4.2 de la Directiva (UE) 2017/1371
25/04/2022

1. El Pla de recuperació per a Europa. Els Fons NextG EU
2. L'Ordre HFP/1030/2021
3. Els Plans de Mesures Antifrau (PMA)
4. El frau i la corrupció
- 5. Efectes del frau i la corrupció**
6. Mesures de prevenció
7. Els sistemes d'integritat
8. L'ètica pública

Impacte de les conductes fraudulententes

- Pobresa i desigualtat
- Pèrdues i ineficiències econòmiques
- Sistemes econòmics i polítics manipulats
- Impunitat i justícia parcial
- Crim organitzat i terrorisme
- Canvi climàtic i dany a la biodiversitat
- Soscavar els objectius de desenvolupament sostenible

1. El Pla de recuperació per a Europa. Els Fons NextG EU
2. L'Ordre HFP/1030/2021
3. Els Plans de Mesures Antifrau (PMA)
4. El frau i la corrupció
5. Efectes del frau i la corrupció
- 6. Mesures de prevenció**
7. Els sistemes d'integritat
8. L'ètica pública

Mesures de prevenció

- Codis de conducta
- Sistemes de recompensa i incentius
- Accessibilitat a la contractació pública
- Direcció de recursos humans professional
- Participació ciutadana i grups d'interès

Mesures de prevenció

- Gestió de conflictes d'interessos
- Ambient favorable per al compliment
- Seguiment i supervisió
- Govern obert i Govern electrònic
- Transparència i Rendició de comptes

1. El Pla de recuperació per a Europa. Els Fons NextG EU
2. L'Ordre HFP/1030/2021
3. Els Plans de Mesures Antifrau (PMA)
4. El frau i la corrupció
5. Efectes del frau i la corrupció
6. Mesures de prevenció
- 7. Els sistemes d'integritat**
8. L'ètica pública

Els sistemes d'integritat

Idees generals

- Actuar en relació a valors i principis
- Lo dolent és dolent, inclús si tothom ho fa
- Criteri dels fills / Escrutini actual i posteriors
- Ser conseqüent entre el ser i el parèixer
- És millor fer el correcte que el convenient

Els sistemes d'integritat

El valor públic

- Generar condicions de benestar (social)
- Complir amb les expectatives dels ciutadans
- Donar valor als serveis prestats

- ✓ **Atorgar legitimitat a l'Administració pública**
- ✓ **Millorar el nivell de confiança dels ciutadans**

Els sistemes d'integritat

Rol del servidor públic

- Estar identificat amb el paper de servidor públic
- Estar identificat amb l'Administració
- Prendre consciència de que la seva imatge és la imatge de l'Administració
- Estar implicat en la presa de decisions

Els sistemes d'integritat

Rol del servidor públic

- Transparència i imparcialitat
- Evitar conflictes d'interès en la presa de decisions
- Responsabilitat individual com a servidors públics
  - L'home es capaç de mentir i enganyar dient o fent el contrari del que pensa
  - Violació de la confiança:
    - ✓ Necessitat econòmica (Pressió)
    - ✓ Percepció de no ser descobert (Oportunitat)
    - ✓ Justificació psicològica (Racionalització)

Els sistemes d'integritat

Rol del servidor públic

- Responsabilitat individual com a servidors públics procurant el bon govern amb:
  - ✓ Bona administració
  - ✓ Transparència i publicitat
  - ✓ Rendició de comptes
  - ✓ Impulsar i implantar la innovació
- Canals de denúncia i protecció dels denunciants
  - ✓ Interns / Externs

Els sistemes d'integritat

La integritat pública

- Fer el correcte inclús quan ningú ens veu
- Integritat personal influeix en les decisions
- Integritat institucional:
  - ✓ Valors i principis de l'Administració que dirigeix les actuacions cap a l'ètica de la funció pública
- Cercar la confiança dels ciutadans:
  - ✓ Transparència, imparcialitat i objectivitat
  - ✓ Codis ètics i de conducta (Prevenció i sanció)

Els sistemes d'integritat

La integritat pública

- Recomanacions de Integritat pública de l'OCDE
  1. Sistema coherent d'integritat pública (Alt rang)
(Compromís-Responsabilitat-Estratègia-Normes)
  2. Cultura: Que no s'acceptin les males pràctiques
(Societat-Lideratge-Mèrit-Capacitats-Obertura)
  3. Rendició de comptes: Responsabilitat de persones i institucions de les seves accions
(Gestió del risc-Execució i sanció-Supervisió-Participació)

1. El Pla de recuperació per a Europa. Els Fons NextG EU
2. L'Ordre HFP/1030/2021
3. Els Plans de Mesures Antifrau (PMA)
4. El frau i la corrupció
5. Efectes del frau i la corrupció
6. Mesures de prevenció
7. Els sistemes d'integritat
- 8. L'ètica pública**

Ètica pública i EBEP. Principis

<ul style="list-style-type: none"> • Objectivitat	<ul style="list-style-type: none"> • Exemplaritat
<ul style="list-style-type: none"> • Integritat	<ul style="list-style-type: none"> • Austeritat
<ul style="list-style-type: none"> • Neutralitat	<ul style="list-style-type: none"> • Accessibilitat
<ul style="list-style-type: none"> • Responsabilitat	<ul style="list-style-type: none"> • Eficàcia
<ul style="list-style-type: none"> • Imparcialitat	<ul style="list-style-type: none"> • Honradesa
<ul style="list-style-type: none"> • Confidencialitat	<ul style="list-style-type: none"> • Promoció cultural i mediambiental
<ul style="list-style-type: none"> • Dedicació al servei públic	<ul style="list-style-type: none"> • Respecte a la igualtat entre dones i homes
<ul style="list-style-type: none"> • Transparència	

Ètica pública i EBEP. Principis

Principis generals

- Actuar amb transparència en la gestió dels assumptes públics seguint els principis d'eficàcia, economia i eficiència i amb l'objectiu de satisfer l'interès general.
- Exercir les seves funcions amb dedicació al servei públic, abstenint-se de qualsevol conducta que sigui contrària a aquests principis.
- Respectar el principi d'imparcialitat, mantenint un criteri independent i aliè a tot interès particular.
- Assegurar un tracte igual i sense discriminacions de cap tipus en l'exercici de les seves funcions.
- Actuar amb diligència en el compliment de les seves obligacions i fomentar la qualitat en la prestació de serveis públics.
- Mantenir una conducta digna i tractar els ciutadans amb correcció.
- Assumir la responsabilitat de les seves decisions i actuacions

Ètica pública i EBEP. Principis

Principis d'actuació (1)

- Exercir la seva activitat amb plena dedicació i amb ple respecte a la normativa reguladora de les incompatibilitats i els conflictes d'interessos.
- Guardar la deguda reserva respecte als fets o informacions coneguts amb motiu o ocasió de l'exercici de les seves competències.
- Posar en coneixement dels òrgans competents qualsevol actuació irregular.
- Exercir els poders que els atribueix la normativa vigent amb la finalitat exclusiva per a la qual se'ls hi varen atorgar i evitar tota acció que pugui posar en risc l'interès públic o el patrimoni de les administracions.

Ètica pública i EBEP. Principis

Principis d'actuació (2)

- No implicar-se en situacions, activitats o interessos incompatibles amb les seves funcions i abstenir-se d'intervenir en els assumptes en què concorri alguna causa que pugui afectar la seva objectivitat.
- No acceptar regals que superin els usos habituals, socials o de cortesia, ni favors o serveis en condicions avantatjoses que puguin condicionar el desenvolupament de les seves funcions.
- Exercir les seves funcions amb transparència.
- Gestionar, protegir i conservar adequadament els recursos públics.
- No utilitzar la seva posició a l'Administració per tal d'obtenir avantatges.

Conflictes d'interès

- Es produeix quan es donin les circumstàncies següents:
  - ✓ Compliment d'una funció pública (interès públic) i
  - ✓ La presència d'un interès, ja sigui personal, familiar, laboral, econòmic, financer, etc. (interès particular).
- Eines per fer front al conflicte d'interès:
  - ✓ El règim d'incompatibilitats
  - ✓ L'abstenció i la recusació

Conflictes d'interès

- Classes de conflicte d'interès:
  - ✓ **Real:** existeix interès particular a l'hora de prendre una decisió, tant si la influència es produeix com si no
  - ✓ **Potencial:** existeix interès particular, però encara no es troba en situació d'haver de decidir
  - ✓ **Aparent:** quan no hi ha conflicte real ni potencial però hi ha una percepció raonable de possible imparcialitat